

HUQUQIY TARBIYA

Ibodov Matlab Baxodir o'g'li

DTPI Pedagogika fakulteti

Jismoniy madaniyat talabasi

Akhmedovdiyorbek7@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu tezisdagi huquqiy tarbiya, uning mohiyati, ahamiyati va rivojlanish yo'nalishlari haqida so'z yuritiladi. Huquqiy tarbiya insonning huquqiy ongini rivojlantirish, huquqiy bilimlarini oshirish va fuqarolik mas'uliyatini yuksaltirishda muhim rol o'ynaydi. Tezisdagi dalillar va misollar orqali huquqiy tarbiyaning jamoatchilik hayotidagi o'rni ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar: Huquqiy tarbiya, Fuqarolik, Huquqiy bilimlar, Ommaviy xabardorlik, Ma'rifat

АБСТРАКТНЫЙ

В данной дипломной работе говорится о юридическом образовании, его сущности, значении и направлениях развития. Юридическое образование играет важную роль в развитии правового сознания человека, повышении его правовых знаний, повышении гражданской ответственности. Роль юридического образования в общественной жизни показана на доказательствах и примерах в диссертации.

Ключевые слова: Юридическое образование, гражданство, правовые знания, общественная осведомленность, просвещение

ABSTRACT

This thesis talks about legal education, its essence, importance and directions of development. Legal education plays an important role in developing a person's legal consciousness, increasing their legal knowledge and increasing their civic responsibility. The role of legal education in public life is shown through evidence and examples in the thesis.

Key words: Legal Education, Citizenship, Legal Knowledge, Public Awareness, Enlightenment

Kirish

Huquqiy tarbiya zamonaviy jamiyatda har bir fuqaroning huquq va burchlarini anglab olishiga, ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishiga yordam beradigan muhim omildir. Huquqiy tarbiyaning maqsadi, avvalo, shaxsni huquqiy jihatdan tayyorlash, jamiyatda mulkini va huquqlarini himoya qilish, tenglik va adolatni ta'minlashga qaratilgan. Ushbu tezisda huquqiy tarbiyaning zarurligi, asosiy prinsip va yo'nalishlari bilan birga, uning amalga oshirilishi jarayoni, muvaffaqiyatlari va muammolari tahlil qilinadi.

Huquqiy Tarbiyaning Asosiy Yo'nalishlari

1. Huquqiy bilimlarning oshirilishi

Fuqarolar uchun huquqiy bilimlarni oshirish choralarini ko'rish, mintaqaviy seminarlar, treninglar va ta'lim dasturlari orqali amalga oshiriladi. Bu yo'nalishda muhim vazifalardan biri - aholining huquqiy salohiyatini oshirishdir. Ommaviy xabardorlikni oshirish va huquqiy bilimlarni tarqatish orqali jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish maqsadga muvofiqdir.

2. Huquqiy ongni shakllantirish

Huquqiy ong va shaxsiy mas'uliyatni rivojlantirishda tarbiyaning roli juda muhimdir. Yoshlar o'rtasida fuqarolik mas'uliyatini oshirish, xalqaro huquq, inson huquqlari va milliy qonunlarning ahamiyatini anglashga yordam berish maqsadida keng miqyosli dasturlar ishlab chiqilishi zarur.

3. Jamiyatda adolat va tenglikni ta'minlash

Huquqiy tarbiyaning muhim vazifalaridan biri - jamiyatda adolat, tenglik va inson huquqlarini ta'minlashdir. Bunda kuchli huquqiy muhit yaratish, fuqarolar o'rtasida hamjihatlik va ijtimoiy tenglikni ta'minlash muhimdir. Ijtimoiy muammolarni hal etish va fuqarolarning huquqiy himoyasini kuchaytirish maqsadida turli tashabbuslarni amalga oshirish lozim.

Huquqiy madaniyat – kishilarning huquqiy bilim darajasi, huquqqa nisbatan ongli munosabat, huquqni hurmat qilish va unga rioya qilishni ifodalovchi atama. Huquqiy madaniyatning jamiyat rivojida tutgan o‘rni va ahamiyati Prezidentimiz tomonidan belgilab berilgan “Taraqqiyotning o‘zbek modeli”da aniq-ravshan ko‘rsatib berilgan.

Huquqiy madaniyat mamlakatimizda ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot qurish sa'y-harakatlari bilan uzviy bog'liq bo'lib, har bir fuqaroning qonunlarga qat'iy rioya etishi, qonun bo'yicha yashashi va mehnat qilishini taqozo etadi. Huquqiy madaniyatni takomillashtirish uchun barcha fuqarolarning siyosiy, huquqiy ongini o'stirish, dunyoqarashini kengaytirish, ma'naviyatini yuksaltirish muhim ahamiyat kasb etadi. Huquqiy madaniyat makon va zamonda farqlanib, hozirda va istiqbolda amalga oshirilishi lozim bo'lgan manfaatlar ko'lami bilan o'lchanadi. Huquqiy madaniyat insonning bilim va tajribalari orqali narsa va hodisalarni, ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni, ularning mazmun-mohiyatini anglash, to'g'ri yoki noto'g'riligini farqlash va shu asosida xulosa chiqarish imkonini beradi.

Huquqiy ong – huquqshunoslik, falsafa sohalariga oid kategoriya; huquqiy hodisalarni aks ettiruvchi, huquqiy qadriyatlarni anglash, zarur huquqiy tartibni saqlash bilan bog'liq ijtimoiy guruh va individual ongga mansub tushuncha. Huquqiy ong jamiyat hayotining ijtimoiy-iqtisodiy, uning madaniy-huquqiy, siyosiy shart-sharoitlari bilan tavsiflanadi. Huquqiy ong – ijtimoiy va individual ongga tegishli bo'lgan, huquqiy bilimlarni o'z ichiga olgan g'oyalar majmui. Huquqiy ong bilish, baholash va tartibga solish vazifalarini bajaradi. Huquqiy ong jamiyat hayotida sodir bo'ladigan voqea-hodisa, shaxs ongida huquqiy normalarning shakllanishi va takomillashuvini ifoda etadi. O'z navbatida, huquq va uning amaliyotda qo'llanishi ijtimoiy va individual ong mazmuniga ta'sir ko'rsatadi. Huquqiy ongning bilish, baholash va tartibga solish vazifalarining mazmun-mohiyatida, bir tomondan, bilim va ma'rifat namoyon bo'lsa, ikkinchi tomondan, yuksak ma'naviyat va muayyan iroda-e'tiqod o'z ifodasini topadi. Bugun jamiyatimiz hayotining barcha sohalarida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar, mamlakatimizda yuz berayotgan tub o'zgarishlarning pirovard samarasi, oldimizda turgan ulkan maqsad-muddaolarga erishish ko'p jihatdan o'z haq-huquqini teran anglab yetgan, huquqiy me'yorlarni chuqur o'zlashtirgan va ularga qat'iy amal qiladigan, huquqiy ongi, bilimi va dunyoqarashi keng bo'lgan insonlarning faol ishtirokiga bog'liq.

Huquqiy tarbiya – jamiyat a'zolari madaniyati va ongiga huquqiy bilimlarni turli ta'sir vositalari orqali uzluksiz singdirib borish jarayonini ifodalovchi tushuncha. Huquqiy tarbiya vositalariga huquqiy targ'ibot, huquqiy ta'lim va amaliyot, o'zini o'zi tarbiyalash kiradi. Huquqiy tarbiya keng ma'noda, jamiyat a'zolarining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini shakllantirish, shaxs ongiga uning huquq va burchlarini singdirish jarayonini anglatadi. Huquqiy tarbiya tor ma'noda fuqarolarning huquqiy

bilim va madaniy saviyasi darajasini oshirishga xizmat qiladigan usul va vositalarni ifoda etadi. Huquqiy tarbiyaning davlat va jamiyat taraqqiyotida hamda fuqarolik jamiyati asoslarini qurishdagi oʻrni shaxsning, fuqarolarning huquqiy bilimi va koʻnikmalari darajasi bilan belgilanadi. Huquqiy tarbiya mavjud tuzum, davlat va hokimiyat organlari, mahalla, oila, tashkilotlar va ularning faoliyati orqali amalga oshadi. Huquqiy tarbiya koʻp qirrali va murakkab jarayon hisoblanib, uning muammolari huquqshunoslik, pedagogika va psixologiya, milliy gʻoya, maʼnaviyat asoslari, etika va estetika kabi fanlar doirasida tadqiq etiladi. Huquqiy tarbiya samaradorligi oila, mahalla, taʼlim-tarbiya muassasalarining maʼnaviy-maʼrifiy sohadagi faoliyatining oʻzaro uygʻun holda amalga oshirilishi bilan belgilanadi. Huquqiy tarbiya shakllantirishda OAV, radio, TV, huquqiy mavzulardagi kechalar, davra suhbatlari ham muhim oʻrin tutadi. Bularning barchasi fuqarolarning birinchi galda yoshlarning huquqiy ongi va tafakkurini oʻstirish, ularni har jihatdan barkamol insonlar etib tarbiyalashga xizmat qiladi.

Oʻzbekiston Respublikasi adliya vaziri R. Davletovning “Jamiyatda huquqiy tarbiya, huquqiy madaniyat va inson huquqlari madaniyatini yuksaltirish borasida amalga oshirilayotgan ishlar toʻgʻrisida”gi axborotini eshitish haqida

“Parlament nazorati toʻgʻrisida”gi Oʻzbekiston Respublikasi Qonunining 4 va 10-moddalariga muvofiq Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi qaror qiladi:

1. Oʻzbekiston Respublikasi adliya vaziri R. Davletovning “Jamiyatda huquqiy tarbiya, huquqiy madaniyat va inson huquqlari madaniyatini yuksaltirish borasida amalga oshirilayotgan ishlar toʻgʻrisida”gi axborotini Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining majlisida eshitish haqidagi Oʻzbekiston “Milliy tiklanish” demokratik partiyasi fraksiyasining taklifi qabul qilinsin.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining Korrupsiyaga qarshi kurashish va sud-huquq masalalari qoʻmitasi eshituvga tayyorgarlik koʻrilishini hamda uning oʻtkazilishini tashkil etsin.
3. Ushbu Qaror Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga yuborilsin.
4. Ushbu Qaror qabul qilingan kundan eʼtiboran kuchga kiradi.

Xulosa

Huquqiy tarbiya - jamiyatdagi barqarorlik va rivojlanish uchun zaruriy, asosiy yoʻnalishlardan biridir. U insonlar oʻrtasidagi munosabatlarni tartibga solib, adolatni

ta'minlashga xizmat qiladi. Huquqiy bilimlarni oshirish, huquqiy ongni rivojlantirish va fuqarolik mas'uliyatini yuksaltirish orqali jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish mumkin. Buning uchun imkoniyatlardan to'liq foydalanish zarur.

Foydalanuvchi adabiyotlar;

1. "Huquqiy tarbiya: nazariya va amaliyot" - O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
2. "Yoshlar uchun huquqiy bilimlar dasturi" - O'zbekiston yoshlar ittifoqi nashrlari.
3. "Inson huquqlari va fuqarolik jamiyati" - Ma'rifat va ta'lim.
4. <https://oyina.uz/uz/teahause/2817>
5. <https://lex.uz/ru/docs/-5658549>